

တစ်ယထိုးတာလတွင် ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ကြိုးပမ်း၊ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် တိုက်ရိုက်ထုတ်ဖော်ရန် ရင်ဆိုင်နေရ

ဇူလိုင် ၂၆၊ ၂၀၂၁

ကူးစက်မှုနှုန်းနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်းမြင့်တက်နေသည့် COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးစနစ် ကောင်းမွန်စွာလည်ပတ်နိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် ပြည်သူလူထုက COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကို ကိုယ်တိုင်ထိန်းသိမ်းရန် ရင်ဆိုင်အန္တရာယ်နေရသည်။

◆ မျက်နှာ - ၂ ခု

Inside

Lockdown ချမှတ်ပိတ်ဆို့သော ကောလဟာလကြောင့် ဆန်ဈေးတက် (ဧပြီလ ၁၃ - ၁၄)

ဝိုးတွေလူနာများပြားလာသဖြင့် ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများ (၃) ဆ ဈေးတက် (ဧပြီလ ၁၃ - ၁၄)

COVID-19 ကူးစက်မှုမြင့်မားသည့်အတွက် လယ်ယာလုပ်သားများ ရှားပါးလာသဖြင့် လယ်သမားများ အခက်ကြုံ (ဧပြီလ ၁၃ - ၁၄)

နီးပခေါအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ပစ်သတ်ခံရပြီးနောက် ရွာသားနှစ်ဦးကို စစ်တပ်က ပစ်ခတ်သတ် (ဧပြီလ ၁၀ - ၁၁)

အပြင်ထွက်ခွင့်ကို ကန့်သတ်လိုက်သဖြင့် အခြေခံလုပ်သားများ အခက်အခဲဖြစ်၊ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း တိုးလာ (ဧပြီလ ၁၁ - ၁၂)

အထိအကြပ် ဝေဖန်ချက် ခြုံငုံချက် ခြုံငုံချက် ခြုံငုံချက်

ဩဂုတ် ၅၊ ၂၀၂၁

၂၀၂၁ ဇူလိုင်လ နောက်ဆုံးအပတ်မှ စတင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသီးသီးတွင် COVID-19 ကူးစက်ရောဂါ ကာကွယ်ဆေးကို စတင်ထိုးနှံပေးလျက်ရှိသည်။ ထိုးနှံပေးမည့် ကာကွယ်ဆေးအမျိုးအစားသည် တရုတ်နိုင်ငံထုတ်ဖြစ်သည့် Sinopharm ကာကွယ်ဆေး ဖြစ်သည်။

တတိယလှိုင်းကာလတွင် ကူးစက်မှုနှုန်းနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်းမြင့်တက်နေသဖြင့် လူအများစုက ကာကွယ်ဆေးလာရောက်ထိုးနှံသော်လည်း ကာကွယ်ဆေးလာရောက်ထိုးနှံခြင်း မရှိသည့် ပြည်သူများလည်း ရှိနေကြောင်း သိရသည်။ အများစုမှာ စစ်ကောင်စီက ထိုးနှံပေးမည့် ကာကွယ်ဆေးအပေါ် ယုံကြည်မှုမရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်းလည်း သိရသည်။

“စစ်ကောင်စီက ထိုးပေးတဲ့ ကာကွယ်ဆေးကို အယုံအကြည်မရှိလို့ မထိုးတာပါ” ဟု ရေဖြူမြို့နယ်မှ ကာကွယ်ဆေးမထိုးရန် ဆုံးဖြတ်ထားသည့် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“စစ်ကောင်စီက ထိုးပေးမယ့် ကာကွယ်ဆေးက တရုတ်နိုင်ငံထုတ်လို့ ကြားတယ်။ ကောင်းလား၊ မကောင်းလား ကျွန်တော်တို့လည်း သေချာမသိဘူး။ ပြီးတော့ အခုရောဂါဖြစ်နေသူတွေထဲမှာ အရင်က ကာကွယ်ဆေးတစ်ကြိမ်ထိုးပြီးသားသူတွေ အများကြီးပါနေတယ်။ အဲကြောင့် ဒီကာကွယ်ဆေးအပေါ် အယုံအကြည်မရှိလို့ မထိုးဘူး” ဟု ရေဖြူမြို့နယ်မှ အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

◆ မျက်နှာ - ၃ ခု

တစ်ယောက်တည်းကလေးဖြင့် ဖြည့်သူ့ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ ဖြိုလဲ၊ COVID-19 ကူးစက်ရာဝါထိ ဖြည့်သူ့အများစု တိုင်ကြားတောင်းဆိုနေကြ ခင်အိုင်အိုင်

အာဏာသိမ်းမှုနောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများက လုပ်ငန်းခွင်ကို စွန့်ခွာခြင်း၊ ပြည်သူ့ဆေးရုံများတွင် ကူးစက်လူနာအားလုံးကို လက်ခံကုသနိုင်စွမ်း မရှိခြင်း၊ ကူးစက်မှုများပြားသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကဆေးခန်းများပါ ပိတ်သိမ်းသွားခြင်း၊ သံသယလူနာများအားလုံးကို မစစ်ဆေးနိုင်ခြင်းနှင့် အသွားအလာကန့်သတ်မှု၊ စနစ်တကျ မပြုလုပ်နိုင်ခြင်း၊ ဆေးဝါးများ ဈေးနှုန်းအဆမတန်မြင့်တက်ခြင်းနှင့် ကုသရေးဆက်စပ်ပစ္စည်းများပြတ်လပ်ခြင်း၊ ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်မှုများကြောင့် အချို့ကျေးရွာများတွင် ကုန်စည်စီးဆင်းမှုပြတ်တောက်ခြင်းစသည့် ဒုက္ခပြဿနာမျိုးစုံကို ပြည်သူလူထုက ခါးစည်းခံနေရသည်။

ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းအင်အားလုံလောက်မှု မရှိခြင်းကြောင့် ကုသမှုအပိုင်းတွင် လိုအပ်ချက်ရှိနေသဖြင့် ပထမလှိုင်းနှင့် ဒုတိယလှိုင်းထက် တတိယလှိုင်းတွင် ကူးစက်မှုနှုန်းနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်း မြင့်တက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း COVID-19 ရောဂါကူးစက်ဖူးသူ အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“အခုတတိယလှိုင်းက အရင်နဲ့ မတူဘူး။ ရောဂါလက္ခဏာ ပြင်းထန်လာတယ်။ ဆရာဝန်အင်အားကလည်း နည်းတယ်။ အင်အားနည်းတော့ အရင်လို မကြပ်မတ်နိုင်ဘူး။ လိုအပ်ချက်တွေ အများကြီးရှိနေတယ်ဆိုပေမဲ့ ဆရာဝန်တွေကို အပြစ်မပြောလိုပါဘူး။ သူတို့လည်း ရှိတဲ့အင်အားနဲ့ အတတ်နိုင်ဆုံးလုပ်ပေးနေရတာပဲ” ဟု အဆိုပါအမျိုးသားက ပြောပါသည်။

ဆေးရုံဆေးခန်းများ ပိတ်သိမ်းထားခြင်းကြောင့် COVID-19 ကူးစက်လူနာများသာမက ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ၊ အရေးပေါ်လူနာများနှင့် သာမန်နာမကျန်းသူများပါ ကျန်းမာရေးကုသမှု ရယူနိုင်ရန် ခက်ခဲနေသည်။

“ကျွန်မက ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ပါ။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ဆိုတော့ ဆရာဝန်ရက်ချိန်းအ

တိုင်း အချိန်မှန်ပြန်ရဖို့ အရေးကြီးတယ်။ ပြန်နေကျဆေးခန်းက ကိုပစ်ကြောင့် လကန်အထိ ပိတ်ထားတယ်။ အခန့်မသင့်ကို နေမကောင်းဖြစ်ရင် ဒုက္ခရောက်ပြီ” ဟု မော်လမြိုင်မြို့မှ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“ကိုပစ်ကြောင့် အခုအချိန်မှာ ပုဂ္ဂလိကဆေးခန်း တော်တော်များများ ပိတ်ထားတယ်။ ဆေးရုံကြီးက ဖွင့်ထားတယ်ဆိုပေမယ့် ဝန်ထမ်းအင်အားနည်းတယ်။ ကိုပစ်လူနာကိုပဲ ဖိကုနေရတဲ့အတွက် အခြားလူနာတွေ အခက်အခဲဖြစ်နေတယ်။ ပြောရမယ်ဆိုရင် ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုကလွှာက ကမောက်ကမဖြစ်နေတယ်” ဟု ရေးမြို့ခံပြည်သူတစ်ဦးက မွန်လူထုအသံကို ပြောပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်တွင် COVID-19 ကူးစက်မှုများပြားလွန်းသဖြင့် သံသယလူနာအားလုံးကို ကူးစက်မှုရှိမရှိ အတည်ပြုစစ်ဆေးပေးနိုင်ခြင်း မရှိဘဲ ရောဂါလက္ခဏာပြင်းထန်သူများကိုသာ Fever Clinic တွင် ပိုးရှိမရှိ စစ်ဆေးပေးသည်။ ရောဂါမပြင်းထန်သည့် အနံ့ပျောက်သူများနှင့် ရောဂါပိုးရှိသူနှင့်ထိတွေ့ခဲ့သူများအနေဖြင့် ကူးစက်မှုရှိမရှိ အတည်မပြုနိုင်ဘဲ နေအိမ်တွင်သာ နေထိုင်ပြီး ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်ဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ပြုလုပ်နေရသည်။

ရောဂါမပြင်းထန်သည့် COVID-19 လူနာများနှင့် သာမန်နာမကျန်းသူများအနေဖြင့် နေအိမ်တွင်သာ နေထိုင်ပြီး လက်လှမ်းမီဆေးဝါးများဖြင့် ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ကုသမှု ပြုလုပ်နေရသည်။ ဆေးဝါးဝယ်ယူစုဆောင်းမှု များပြားလာသဖြင့် ဈေးနှုန်းအဆမတန်မြင့်တက်လာပြီး ပစ္စည်းပြတ်လပ်မှုများလည်း ရှိလာသည်။

“မော်လမြိုင်မှာတော့ ဖွင့်တဲ့ဆေးဆိုင်ကဖွင့် ပိတ်တဲ့ဆေးဆိုင်က ပိတ်ပြီ။ ဆိုင်ကြီးတွေကျတော့ အချိန်ပိုင်းပဲ ရောင်းပေးတယ်။ ဈေးကလည်း အဆမတန်ပဲ တက်တယ်။ အရင်က ဂါရာ(စိတမော)တစ်ကဒ်ကို (၆၀၀)၊ အခုက တစ်ကဒ် (၁,၅၀၀) (

၁,၇၀၀) အထိ တက်သွားတယ်” ဟု မော်လမြိုင်မြို့ခံ အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အကိုက်အခဲပျောက်ဆေး၊ အဖျားကျဆေး၊ ချောင်းဆိုးပျောက်ဆေးနှင့် ဗီတာမင်အားဆေးများ ပစ္စည်းပြတ်လပ်နေပြီး ဝယ်ယူရရှိပါကလည်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ဝယ်ယူနေရသည်။

“ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း မဟုတ်ဘူး။ တစ်ခြားနေမကောင်းတဲ့သူတွေလည်း ကျွန်မလိုပဲ အခက်အခဲရှိတယ်။ ဒီကာလမှာ ဆေးတွေကို အဆမတန်ပေးပြီး ဝယ်နေရတယ်။ ကျန်းမာရေးကိစ္စဆိုတော့ မတတ်နိုင်ဘူး” ဟု မော်လမြိုင်မြို့မှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

COVID-19 တတိယလှိုင်းကလာတွင် နာမကျန်းသူများအနေဖြင့် ကုသမှုခံယူနိုင်ရန် အလွန်ခက်ခဲနေသဖြင့် မော်လမြိုင်မြို့ သာသနာ့နယ်ဇောင့်ဒေးရှင်းက ရွေ့လျားဆေးခန်း (Mobile Clinic) ဖြင့် အိမ်တိုင်ရာရောက် အခမဲ့ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအစီအစဉ်ကို ဇူလိုင်လ (၂၅) ရက်နေ့တွင် စတင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

သို့သော် အဆိုပါအစီအစဉ်က တစ်နေ့လျှင် လူနာအယောက် (၂၀) သာ ကြည့်ရှုကုသနိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည်။

ရောဂါကူးစက်ပျံ့ပွားမှုကို ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရန်ဟုဆိုကာ တစ်ချို့ကျေးရွာများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့နှင့် လူငယ်ပရဟိတအဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းပြီး ရွာအဝင်ဝတွင် ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးရေးဂိတ်များ ဖွင့်လှစ်ထားရှိသည်။

မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် ကော့ခွတ်ကျေးရွာ “ကိုပစ်”စစ်ဆေးရေးဂိတ်က ဖြတ်သန်းသွားလာခွင့် မပြုခြင်းကြောင့် ကုလားဂုတ်ကျွန်းသို့ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ဆေးဝါးများ သယ်ယူပို့ဆောင်မှု မပြုလုပ်နိုင်သဖြင့် ဒေသခံများ ဒုက္ခရောက်နေကြောင်း သိရသည်။

ကျေးရွာများရှိ ပြည်သူများနှင့် လူငယ်များက ကိုယ်ထူကိုယ်ထ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့များ ထူထောင်ပြီး COVID-19 ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို အခက်အခဲများကြားမှ အင်တိုက်အားတိုက် လုပ်ဆောင်နေကြသည်။

“ကိုပစ်ရောဂါ မဖြစ်အောင် ဘယ်လိုကြိုတင်ကာကွယ်ရမလဲ၊ ဖြစ်လာရင် ဘယ်လိုကုသမှုခံယူရမလဲ၊ ကျန်းမာရေးလမ်းညွှန်ချက်တွေကို ဘယ်လိုလိုက်နာနေထိုင်ရမလဲဆိုတာ ရွာသူရွာသားတွေ သိရှိနားလည်ဖို့ အသံချစ်စက်နှင့် သတိပေးတိုက်တွန်းနိုးဆော်တာတွေ လုပ်နေပါတယ်။ နောက်ပြီး သံသယလူနာတွေ အနံ့ပျောက်လူနာတွေ ရှိတယ်လို့ အကြောင်းကြားလာရင် “ကျေးရွာကိုပစ်ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးအဖွဲ့” က အကုန်လုံးစီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ်မှ COVID-19 အရေး ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် ပရဟိတလူငယ်တစ်ဦးက မွန်လူထုအသံကို ပြောပါသည်။

အထုံအကြွေ့ ဓမ္မိရာ၊ ခွဲခြားသတ် ဘုံမျှ၊ စဉ်းစနစ်ကျေမျှများနှင့် တာထွယ်သေးထိုးမှုဖြစ်စဉ်

လက်ရှိတွင် ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရန် အသက် (၆၅) နှစ်အထက် လူကြီးများ၊ သာသနာ့ဝန်ထမ်းများ၊ အစိုးရနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းနှင့် ပရဟိတအသင်းဝင်များ၊ အချုပ်သားနှင့် အကျဉ်းသားများ၊ စားသောက်ဆိုင်ဝန်ထမ်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကဝန်ထမ်းများကို ဦးစားပေးအုပ်စုများအဖြစ်သတ်မှတ်ကာ အဆင့်လိုက်ထိုးနှံပေးနေသည်ဟု ဆိုသည်။

ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရာတွင် ထိုသို့သတ်မှတ်ထားသော်လည်း မြေပြင်အခြေအနေတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။

“အစိုးရကခန့်တဲ့ ဆရာဆရာမဆိုရင် စာရင်းသွင်းပြီးတာနဲ့ ချက်ချင်းထိုးပေးတယ်။ မစောင့်ရဘူး။ ဇူလိုင်လ (၂၉) ရက်နေ့က ကာကွယ်ဆေးသွားထိုးတဲ့ မွန်(အမျိုးသား)စာသင်ကျောင်းက ဆရာမ (၂) နှစ်ယောက်ဆိုရင် အချိန်အကြာကြီး စောင့်ရတယ်။ မနက် (၉) နာရီကနေ

ညနေအထိ မထိုးမချင်း စောင့်နေလိုက်ရတယ်။ အဲလို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုတွေ ရှိနေတယ်” ဟု ရေးမြန်သီဟ လူမှုအရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အချို့မြို့နယ်များတွင် ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်းကို စနစ်တကျစီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားခြင်း မရှိသဖြင့် ရောဂါကူးစက်မှုကို ထပ်မံဖိတ်ခေါ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။

“ကျွန်တော်တို့ဒေသမှာ ကာကွယ်ဆေးထိုးနေတဲ့ပုံစံကတော့ စနစ်မကျဘူး။ လူတွေက တိုးကြိတ်နေတော့ ရောဂါတွေ ကူးကုန်မယ်။ နောက်တစ်ခုက ကာကွယ်ဆေးထိုးမယ့်သူတွေကို ဘာရောဂါအခံရှိလဲ ဘာမှ မစစ်ဆေးဘဲ တစ်ခါတည်းဆေးထိုးလိုက်တော့ အဆုတ်ရောဂါ သွေးတိုးရောဂါရှိလို့ ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးမှဆုံးသွားတဲ့သူတွေလည်း ရှိတယ်” ဟု လမိုင်း/မော့ကနင်မှ ပရဟိတအသင်းဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

စစ်ကောင်စီကထိုးနှံပေးမည့် Sinopharm ကာကွယ်ဆေး၏ အရည်အသွေးကို ဝေဖန်သူများနှင့် အဆိုပါကာကွယ်ဆေးမထိုးရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သူများကို အရေးယူမည်ဟု သော ခြိမ်းခြောက်မှုများလည်း ရှိနေကြောင်း ဒေသခံများက မွန်လူထုအသံကို ပြောပါသည်။

“ဒီဘက်မှာကတော့ ကာကွယ်ဆေးထိုးတဲ့သူတွေကလည်း ထိုးထားတဲ့အကြောင်း

မပြောရဲ၊ မထိုးတဲ့သူတွေကလည်း မထိုးဘူးဆိုတာ မပြောရဲကြဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ မထိုးရင်နေ ကာကွယ်ဆေးမကောင်း(စိတ်မချရ)ကြောင်း သွားမပြောနဲ့၊ အရေးယူခံရမယ်လို့ ပြောသံတွေ ကြားနေရလို့ပဲ။ ဒီဘက်မှာတော့ ထိုးတဲ့သူ နည်းတယ်” ဟု ကံပေါက်ဒေသမှ ဒေသခံတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရန်အတွက် စာရင်းလာရောက်ပေးသွင်းကြရန် ရပ်ကျေးတာဝန်ရှိသူများက တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှုများ ပြုလုပ်နေသော်လည်း ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် စစ်ကောင်စီကို အယုံအကြည်မရှိခြင်း၊ ရောဂါအခံတစ်ခုခု ရှိနေခြင်း၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံပြီးသူများတွင်လည်း ရောဂါကူးစက်မှု ဖြစ်ပွားနေခြင်း၊ မြို့ပြနှင့်အလှမ်းဝေးသော ကျေးရွာများတွင် သွားလာမှုအဆင်မပြေခြင်းတို့ကြောင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးရန် ပျက်ကွက်မှုများ ရှိနေသည်။

“အသက် (၆၅) နှစ်အထက် ပြည်သူတွေကို ကာကွယ်ဆေးထိုးပေးနေတယ်ဆိုတာ တဆင့်စကားနဲ့ပဲ ကြားကြရတာ။ ရပ်ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွေ ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့တွေနဲ့ နီးစပ်ရင်တော့ အရင်သိရတာပေါ့။ သာမန်ရွာသူရွာသားတွေက သိပ်မသိကြဘူး” ဟု လမိုင်းရပ်ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် နီးစပ်သူတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

Lockdown ချမှတ်မှုသော ကောလာဟလကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်

ဇူလိုင် ၅၊ ၂၀၂၁

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါ တတိယလှိုင်းတွင် ရောဂါကူးစက်ပျံ့နှံ့မှု ပိုမိုဖြစ်ပွားလာပြီး ရောဂါထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာရပ်ကွက်/ကျေးရွာများကို သွားလာခွင့်ပိတ်ပင်ခြင်း(Lockdown)ချနိုင်သည်ဟူသော ကောလာဟလများကြောင့် ဆန်အပါအဝင် အခြေခံစားသောက်ကုန်များ ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာကြောင်း သိရသည်။

ကောလာဟလသတင်းများနှင့်အတူ ပြည်သူများက ဆန်ဝယ်ယူစုဆောင်းမှုများ ပိုမိုပြုလုပ်လာသဖြင့် ဆန်တစ်အိတ်လျှင် ကျပ် (၅,၀၀၀) ဝန်းကျင် ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာသည်။

“ကြားနေရတာကတော့ ဒီအတိုင်းသာ ကူးစက်မှုတွေများနေရင် မော်လမြိုင်တို့ သံဖြူဇရပ်တို့ကို Lockdown ချဖို့ ရှိတယ်လို့ သိရတယ်။ အဲကြောင့် လူတွေက စားသောက်ကုန်တွေ လိုက်ဝယ်စုနေကြတယ်။ အဲလိုကြိုဝယ်နေကြတော့ ဆန်ဈေးတွေ ပြေးတက်ကုန်တာပေါ့” ဟု မုဒုံမြို့နယ်မှ COVID-19 အရေး အကူအညီပေးနေသည့် ပရဟိတအသင်းမှ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ပုံမှန်အားဖြင့် အလေးချိန် ပေါင် (၁၀၀) ရှိ ဆန်အိတ်တစ်အိတ်သည် ဖွန်လက ကျပ် (၃၅,၀၀၀) ဈေးနှုန်းရှိသော်လည်း ယခုဇူလိုင်လတွင် ကျပ် (၄၀,၀၀၀) ဖြင့် ရောင်းချနေပြီဖြစ်သည်။

မွန်ပြည်နယ် မော်လမြိုင်နှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်များတွင် COVID-19 ကူးစက်လူနာတွေရှိမှုနှင့် သေဆုံးမှုများသည် နေ့စဉ်ရက်ဆက်မြင့်တက်လျက်ရှိသည်။

“ရောဂါများနေတဲ့အချိန်မှာ ဆန်တို့ စားသောက်ကုန်တို့က ဈေးမတက်သင့်ဘူး။ ရောဂါများလေ ပြည်သူတွေက ဒုက္ခရောက်လေပဲ။ သွားရလာရ ခက်ခဲမယ်။ ဝင်ငွေနည်းလာမယ်။ အဲဆို ဝယ်ဖို့ခြိမ်းဖို့ မတတ်နိုင်ကြတော့ဘူးလေ။ အဲဒါကို ဈေးတက်ပြန်တယ်ဆိုတော့ တာဝန်ရှိသူတွေက ဈေးမတက်ဖို့ထိန်းသိမ်းပေးသင့်တယ်” ဟု အဆိုပါပရဟိတအဖွဲ့ဝင်က ဆက်ပြောပါသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ဇူလိုင်လ (၃) ရက်နေ့ တစ်ရက်တည်းတွင် COVID-19 အတည်ပြုလူနာ (၅) ဦး တစ်ပြိုင်နက်သေဆုံးခဲ့ပြီး ၂၀၂၁ တွင် မွန်ပြည်နယ်၌ လူနာ (၁၅) ဦး သေဆုံးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါ ပျံ့နှံ့မှုမြင့်မားနေခြင်းကြောင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ ရပ်ကွက် (၅) ခုကို “နေအိမ်တွင်သာ နေထိုင်ရန်” (Stay at Home) အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပြီး မြို့နယ်အချို့မှ စားသောက်ဆိုင်များကိုလည်း “ပါဆယ်စနစ်” ဖြင့်သာ ရောင်းချရန် ညွှန်ကြားထားသည်။

စွန့်ပြစ်နယ်တွင် COVID-19 အတည်ပြုလူနာသေဆုံးမှု စံချိန်တင်မြင့်တက်နေ

Photo: Zin Moe

ဇူလိုင် ၆၊ ၂၀၂၁

COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် ဗီအေသွင်ပြောင်းပိုးသစ်ကြောင့် ကူးစက်မှုမြန်ဆန်လျက်ရှိရာ ၂၀၂၁ နှစ်စမှ ယနေ့ဇူလိုင်လ (၆) ရက်နေ့ မနက်ပိုင်းအထိ မွန်ပြည်နယ်တွင် COVID-19 အတည်ပြုလူနာ (၁,၁၀၀) ကျော် ရှိလာခဲ့သည့်အပြင် အတည်ပြုလူနာများ၏ သေဆုံးမှုမှာလည်း မြင့်တက်နေကြောင်း သိရသည်။

“သေဆုံးမှုနှုန်းက ဒုတိယလှိုင်းထက် များနေတယ်။ ကူးစက်မှုနှုန်းလည်း မြန်လာတယ်။ (အရင်ကဆို) ရောဂါစစ်ရင် အယောက် (၅၀) ကျော်လောက်ပဲ တွေ့တယ်။ အခုဆိုရင် တစ်နေ့ကို အယောက် (၁၀၀) လောက် “ကိုဗစ်” ဖြစ်နေတယ်” ဟု မော်လမြိုင် လူမှုကယ်ဆယ်မှု ညီရေးအဖွဲ့မှ ကိုဇင်မိုးက ပြောပါသည်။

ယခုရက်ပိုင်း အတည်ပြုလူနာသေဆုံးမှု ဆက်တိုက်ဖြစ်ပွားနေပြီး ဇူလိုင်လ (၃) ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုလူနာ (၅) ဦး၊ (၄) ရက်နေ့တွင် (၂) ဦး၊ (၅) ရက်နေ့တွင် (၄) ဦးနှင့် ယနေ့ (၆) ရက်နေ့တွင် (၁၁) ဦးအထိ စံချိန်တင် သေဆုံးခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ နှစ်စမှ ဇူလိုင်လအစပိုင်းကာလအတွင်း အတည်ပြုလူနာ (၃၀) ကျော် သေဆုံးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

“ကုသဆောင်မှာ အောက်စီဂျင်ပြဿနာ(ရှိနေတာရယ်)၊ ရောဂါအခံရှိတဲ့လူနာတွေက “ကိုဗစ်”ကို မတိုက်ခိုက်နိုင်တော့တာရယ်ကြောင့် သေဆုံးမှုတွေများနေတယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်” ဟု ကိုဇင်မိုးက ပြောပါသည်။

သေဆုံးသူများတွင် အသက်အရွယ် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အသက် (၃၅) မှ (၈၀) နှစ်အတွင်း ဖြစ်ပြီး မော်လမြိုင်မြို့နယ်မှ အများဆုံး ဖြစ်ကြောင်း ၎င်းက ဆက်ပြောပါသည်။

မော်လမြိုင်ဆေးရုံကြီးရှိ အတည်ပြုလူနာကုသဆောင်တွင် လူနာများ ပြည့်နှက်နေသဖြင့် ကုသဆောင်များ ထပ်မံတိုးချဲ့ရန်နှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ ခေါ်ယူရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေကြောင်း သိရသည်။

ကူးစက်မှုနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်းများ မြင့်တက်နေသဖြင့် အချို့ရပ်ကွက်များကို နေအိမ်အတွင်းနေထိုင်စေခြင်း “Stay at Home” သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် စားသောက်ဆိုင်များကို “ပါဆယ်စနစ်” ဖြင့်သာ ရောင်းချစေခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း စာသင်ကျောင်းများကို ပိတ်သိမ်းခြင်းမရှိသဖြင့် ပြည်သူများက စိုးရိမ်ပူပန်နေသည်။

“ဆိုင်တွေကို ပါဆယ်စနစ်နဲ့ (ရောင်းခိုင်းတယ်)၊ ပြီးတော့ Stay at Home သတ်မှတ်တဲ့ ရပ်ကွက်တွေကိုလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာတယ်။ (ဒါပေမဲ့) စာသင်ကျောင်းတွေ ပိတ်မယ်ဆိုတဲ့ ထုတ်ပြန်ချက် ခုချိန်ထိ မတွေ့သေးဘူး။ သံဖြူဇရပ်မှာဆို “ကိုဗစ်”လူနာတွေကလည်း ပိုများလာတယ်။ ရွာက စာသင်ကျောင်းမှာဆို ဆရာမပဲလာတယ်။ ကျောင်းသားကျောင်းသူ တစ်ယောက်မှ လာမတက်ဘူး” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ ဒေသခံတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် အတည်ပြုလူနာသေဆုံးမှုများပြားနေခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ သွေးတွင်းအောက်စီဂျင် ပမာဏ(SpO2) လျင်မြန်စွာကျဆင်းခြင်း ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ဆေးရုံများတွင် အောက်စီဂျင်ပြတ်လပ်ခြင်းနှင့် လူနာများအားလုံးကို လက်ခံကုသနိုင်မှုမရှိခြင်း ပြဿနာများ ကြုံတွေ့နေရကြောင်း သိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ နိုင်ငံရေးအကြပ်အတည်းမှ လူ့အခွင့်အရေးဘက်ပေါင်းစုံတစ်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု

ဇူလိုင် ၇၊ ၂၀၂၁

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသည့် အခြေအနေများသည် နိုင်ငံရေးအကြပ်အတည်းမှ လူ့အခွင့်အရေးဘက်ပေါင်းစုံတစ်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီး Michelle Bachelet က ဇူလိုင်လ (၆) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် ကုလ

သမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီအစည်းအဝေးတွင် ပြောကြားလိုက်သည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် စစ်တပ်က လူပေါင်း (၉၀၀) နီးပါးကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး လူပေါင်း (၂) သိန်းနီးပါးသည် စစ်တပ်၏အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်ကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်နေရသည်။

“နိုင်ငံအနှံ့အပြားမှာဖြစ်ပွားနေတဲ့ ဘေးဒုက္ခတွေ အကြမ်းဖက်မှုတွေဟာ ရေရှည်တည်တံ့တဲ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖျက်စီးလိုက်ပြီး ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်တဲ့ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်နိုင်ချေကိုလည်း မြင့်မားစေပါတယ်” ဟု Michelle Bachelet က ပြောပါသည်။

ပြည်သူ့အမြောက်အမြားက လုံခြုံမှုကင်းမဲ့နေသဖြင့် လူထုကိုဗစ်မှတ်ထားသည့် တိုက်ခိုက်မှုများကို ရပ်တန့်ရန်နှင့် လူထုဆန္ဒနှင့်အညီ

ဒီမိုကရေစီကို ပြန်လည်အပ်နှံရန် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက စစ်တပ်ကို အတုတကွဖိအားပေးရန် ၎င်းက တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

“အကြမ်းဖက်မှုတွေ မြင့်တက်နေတဲ့ အတွက် အပြစ်မဲ့ပြည်သူတွေအပေါ် ဆိုးရွားတဲ့ ကိစ္စတွေဖြစ်လာမှာကို ကျွန်မ စိုးရိမ်ပါတယ်။

(မြန်မာနိုင်ငံမှာ) နောင်တက်လာမယ့် မည်သည့်ဒီမိုကရေစီအစိုးရမဆို စစ်တပ်အပေါ် ထိရောက်တဲ့ထိန်းချုပ်မှုတွေ လုပ်ဆောင်ဖို့ လိုပါတယ်” ဟု မဟာမင်းကြီးက ပြောပါသည်။

အာဏာသိမ်းခြင်းနှင့် COVID-19 ကူးစက်ရောဂါ တကျော့ပြန်ဖြစ်ပွားနေခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုံးဝပြိုကျနေပြီး ကျန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးအပါအဝင် ဘက်ပေါင်းစုံတစ်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

ပိုးမွှားတူးဖော်ရေးအဖွဲ့များ လာသဖြင့် ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများ (၃) ဆ ဈေးတက်

ဇူလိုင် ၈၊ ၂၀၂၁

COVID-19 တတိယလှိုင်းတွင် မွန်ပြည်နယ်၌ ပိုးမွှားတူးဖော်ရေးအဖွဲ့များ လာသဖြင့် အတူ သေဆုံးမှုနှုန်းလည်း မြင့်တက်လာပြန်သည်။ ကူးစက်နှုန်းနှင့် သေဆုံးနှုန်း မြင့်တက်လာသည်နှင့် တပြိုင်နက် လက်ဆေးရည်၊ နှာခေါင်းစည်းနှင့် မျက်နှာကာစသည် ရောဂါကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများ

ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာကြောင်း သိရသည်။ ပြည်သူများ၏ ပြောပြချက်အရ ရောဂါကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများ၏ နှုတ်ကထာအရ (၃) ဆ ပိုမိုမြင့်တက်သွားကြောင်း၊ ဝယ်လိုအားများပြားသဖြင့် ပစ္စည်းပြတ်လပ်မှု ဖြစ်နေကြောင်း သိရသည်။ “Mask က ပုံမှန်ဆို တစ်ဘူးကို တစ်ထောင်ကျော်ကျော် ထောင်ငါးရာပဲ။ အခုတော့

အစေ့ မရတော့ဘူး။ တစ်ဘူးကို (၂,၅၀၀) (၃,၀၀၀) လောက်ကို တက်သွားပြီ။ တစ်ချို့ဆို မှာဆို ပစ္စည်းတောင် ပြတ်နေပြီ။ နှစ်ရက်သုံးရက် ကြိုမှာမှ ရတာ” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့မှ စတိုးပိုင်ရှင် တစ်ဦးက ပြောပါသည်။
ရောဂါကူးစက်မှု မြန်ဆန်များပြားလာသဖြင့် မွန်ပြည်နယ်မှ သထုံ၊ မော်လမြိုင်နှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်များကို ဇူလိုင်လ (၇) ရက်နေ့မှ စတင်ပြီး နေအိမ်တွင်းသာ နေထိုင်ရန် (Stay at Home) ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနက အမိန့်ထုတ်ပြန်ထားသည်။
“ဒီအတိုင်းဆို ရောဂါက ပိုများလာဖို့ပဲ ရှိတယ်။ Stay at Home ဆိုတော့ သွားလာရခက်၊ ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းတွေလည်း ဝယ်ရခက်။ ဈေးတွေကလည်း တက်။ ကြာလေ ဒုက္ခရောက်လေပဲ” ဟု မုဒုံမြို့နယ်မှ ဆေးဆိုင်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။
ဇူလိုင်လ (၇) ရက်နေ့အထိ ထုတ်ပြန်ထားသောစာရင်းများအရ မွန်ပြည်နယ်တွင် ပိုးမွှားတူးဖော်ရေး (၁,၃၀၀) ကျော်ရှိပြီး သေဆုံးသူ (၄၀) နီးပါး ရှိကြောင်း သိရသည်။

ကူးစက်မှုအများဆုံးဖြစ်နေသည့် မြို့နယ်များတွင် ဝင်ရောက်စစ်ဆေးပေးနိုင်ခြင်း မရှိ

ဇူလိုင် ၁၂၊ ၂၀၂၁

မွန်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၂၁ ဇူလိုင်လ (၁၀) ရက်နေ့အထိ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါ အတည်ပြုလူနာ (၂,၃၀၀) ကျော် ရှိပြီး အတည်ပြုလူနာများမှ သေဆုံးသူအရေအတွက်သည် အယောက် (၇၀) ကျော် ရှိလာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။
မော်လမြိုင်နှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် (၂) ခုတွင် ရောဂါကူးစက်မှု အများဆုံးဖြစ်ပွားနေပြီး အဆိုပါကူးစက်မှုများပြားသည့်နေရာများတွင်ပင် COVID-19 ရောဂါကူးစက်မှုစစ်ဆေးရေးဌာန ဖွင့်လှစ်ပေးထားနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း သိရသည်။

“မော်လမြိုင်နှင့် သံဖြူဇရပ်ကတော့ ရောဂါအဖြစ်အများဆုံးနေရာတွေပဲ။ ဒီလောက် ရောဂါဖြစ်နေပေမယ့်လည်း ရောဂါစစ်ဆေးတဲ့ နေရာ ဖွင့်ပေးထားတာမျိုး မရှိဘူး။ လူတွေလည်း ဒီလိုပဲ သွားလာနေကြတုန်းပဲ။ ကိုယ့်အသိစိတ် ဓာတ်နဲ့ကိုယ်ပဲ နေနေရတာ။ စစ်ကောင်စီကျန်းမာရေးဌာနကတော့ စာပဲထုတ်နိုင်တယ်။ ရောဂါကာကွယ်ရေးကို စနစ်တကျ လုပ်ပေးနိုင်ဘူး” ဟု ကူးစက်ရောဂါအရေး ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသူ ပရဟိတအသင်းဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။
မော်လမြိုင်မြို့နယ်တွင် ကူးစက်လူနာ အလွန်များပြားလာသောကြောင့် မော်လမြိုင်ဆေးရုံကြီး

အနေဖြင့် အခြားမြို့နယ်များမှ ကူးစက်လူနာများကို လက်ခံကုသပေးနိုင်ခြင်း မရှိတော့ကြောင်း ပရဟိတအသင်းများက ပြောသည်။
“အခုက ကိုယ့်မြို့နယ်နဲ့ကိုယ် တာဝန်ယူနေရတယ်။ ကိုယ့်မြို့နယ်က လူနာကို မော်လမြိုင်ကို ပို့လို့ မရတော့ဘူး။ ဟိုမှာ နေရာမရှိတော့ဘူး။ ကိုယ့်မြို့နယ်မှာလည်း (ကုသရေး)ပစ္စည်း ကိရိယာတွေ ဆေးပစ္စည်းတွေ မလုံလောက်ဘူး။ အခက်အခဲတွေ အများကြီး ရှိနေတယ်။ အဓိကက လူနာက များနေပြီး အောက်စီဂျင်အိုးတွေက နည်းနေတယ်” ဟု အဆိုပါပရဟိတအသင်းဝင်က ဆက်ပြောပါသည်။
ရောဂါကူးစက်မှုရှိမရှိကို RDT (Rapid Diagnostic Test) ဖြင့် မော်လမြိုင်တွင် စစ်ဆေးပေးနေမှုကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်ပြီးနောက်ပိုင်း ပြည်သူများအနေဖြင့် COVID-19 ကူးစက်ခံရသည်ဟု သံသယရှိပါက ထုတ်ပြန်ထားသည့် ကျန်းမာရေးလမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်းသာ နေထိုင်ရန် တိုက်တွန်းထားသည်ဟု ဆိုသည်။
COVID-19 တတိယလှိုင်းတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ကူးစက်နှုန်းနှင့် သေဆုံးနှုန်း မြင့်တက်နေသည့်အပြင် ဆေးရုံများက လူနာများကို လက်မခံခြင်း၊ အောက်စီဂျင်ပြတ်လပ်ခြင်း၊ Quarantine Center များတွင် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ရောဂါကာကွယ်ရေးစနစ်များ ညံ့ဖျင်းခြင်းစသည့် အခက်အခဲများကို ပြည်သူလူထုက ကြုံတွေ့ခံစားနေရသည်။

ပြည်သူထု၏ တျပ်တည်းမျှတ လစ်လျူမှုဖြီး ရောဂါတိုအကြောင်း ပြဿနာ လုပ်စားနေသည့် စစ်တောင်စီအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ

ဇူလိုင် ၁၂၊ ၂၀၂၁

မွန်ပြည်နယ် သထုံ၊ မော်လမြိုင်နှင့် သံဖြူဇရပ် မြို့နယ်များကို နေအိမ်အတွင်းသာနေထိုင်ရန် "Stay at Home" မြို့နယ်များအဖြစ် စစ်ကောင်စီလက်အောက်ခံ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနက ပြီးခဲ့သည့် ဇူလိုင်လ (၇) ရက်နေ့တွင်ကြေညာခဲ့သည်။

ထိုသို့ကြေညာပြီးနောက်ပိုင်း အဆိုပါ မြို့နယ်များမှ ပြည်သူများအနေဖြင့် အိမ်ပြင်ထွက်လိုပါက "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" ရယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အဆိုပါလက်မှတ်မရှိဘဲ အပြင်ထွက်ပါက တည်ဆဲဥပဒေအရ အရေးယူခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဇူလိုင်လ (၉) ရက်နေ့တွင် စစ်ကောင်စီက လိုက်လံကြေညာခဲ့သည်။

အဆိုပါ "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" ကို သက်ဆိုင်ရာရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စုဦးစီးဌာနက များသံတွင်တောင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" လုပ်ဆောင်ရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက ငွေကြေးတောင်းခံလျက်ရှိပြီး မော်လမြိုင်မြို့ပေါ်ရှိ ရပ်ကွက်အချို့တွင် "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" တစ်ခုလျှင် ကျပ် (၃၀၀) မှ ကျပ် (

၁,၀၀၀) အထိ တောင်းရမ်းကောက်ခံနေကြောင်း သိရသည်။

"ကျွန်မတို့ဘက်ခြမ်းကတော့ ကဒ်ကို ရာအိမ်မှူးဆီမှာ သွားယူရတယ်။ တစ်ခုကို (၃၀၀) ပေးရတယ်။ အပြင်ထွက်ဖို့အတွက် ဒီကဒ်ကိုတော့ မဖြစ်မနေ ယူရမယ်။ မရှိရင် အရေးယူခံရမယ်။ တစ်ချို့ရပ်ကွက်တွေကျ အိမ်အထိ လာပို့ပေးတာလည်း ရှိတယ်။ (၁,၀၀၀) ပေးရတဲ့အိမ်လည်း ရှိသလို (၅၀၀) ပေးရတဲ့အိမ်လည်း ရှိတယ်။

(အပြင်ထွက်ဖို့ရှိတော့) သူတို့ တောင်းသလောက် ပေးရတာပဲ" ဟု မော်လမြိုင်မြို့နယ်မှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"Stay at Home" သတ်မှတ်ထားသည့် မြို့နယ်များမှ ပြည်သူများအနေဖြင့် အိမ်ပြင်ထွက်ပါက "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" ကို မဖြစ်မနေယူဆောင်သွားရမည်ဖြစ်ပြီး စစ်ကောင်စီဘက်က စစ်ဆေးပါက ခိုင်လုံသည့်အကြောင်းပြချက်ကို ပြောဆိုဖြေကြားရမည် ဖြစ်သည်။

ကျန်းမာရေးအရေးပေါ်ကိစ္စဖြစ်ပါက တစ်အိမ်လျှင် (၂) ယောက် အပြင်ထွက်ခွင့်ရှိပြီး "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" ကို တစ်ခြားသူအား လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း ပြုလုပ်ခွင့်မရှိ

ကြောင်း စည်းကမ်းချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

"ဒီအချိန်မှာ နိုင်ငံရေးက တစ်မျိုး၊ "ကိုဗစ်" က တစ်မျိုးနဲ့ ဘယ်ဘက်ကြည့်ကြည့် စီးပွားရေးကျပ်တည်းနေတဲ့အချိန်နဲ့ တစ်ချို့ဆို တစ်နေ့လုပ်မှ တစ်နေ့စားရတာ။ ကောက်တဲ့ငွေကြေးက ဘာမှ မပြောလောက်ပေမယ့် ပြည်သူတွေအပေါ် မတရားဘူးလို့ မြင်တယ်" ဟု မော်လမြိုင်မြို့နယ်မှ လူငယ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"သွားလာခွင့်လက်မှတ်" အတွက် ငွေကြေးကောက်ခံနေသည်ဟု နိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ လူမှုကွန်ရက်သုံးစွဲသူများက ဖော်ထုတ်ရေးသားနေကြသည်။ "မွန်လူထုအသံ" ၏ မေးမြန်းချက်များအရ ကျေးရွာများတွင် "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" အတွက် ငွေကြေးကောက်ခံမှု နည်းပါးကြောင်း သိရသည်။

"သံဖြူဇရပ်မြို့ပေါ်မှာတော့ မသိဘူး။ ကျွန်မတို့ရွာမှာတော့ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးမှာ သွားယူရတယ်။ အိမ်ထောင်စုစာရင်းနဲ့ မှတ်ပုံတင်ပြရတယ်။ တစ်အိမ်ကို အပြင်ထွက်ကဒ်တစ်ခု ပေးတယ်။ ပိုက်ဆံတော့ မယူဘူး" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ကျေးရွာတစ်ရွာမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အဆိုပါ "သွားလာခွင့်လက်မှတ်" သည် ညမထွက်ရအမိန့်ထုတ်ပြန်ထားသည့် ည (၁၀) နာရီမှ နံနက် (၄) နာရီအချိန်အတွင်း အကျိုးမဝင်ကြောင်းလည်း သိရသည်။

သွားလာခွင့်လက်မှတ်
အတွက် ငွေကြေးကောက်ခံနေသည်ဟု
နိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ
လူမှုကွန်ရက်
သုံးစွဲသူများက
ဖော်ထုတ်ရေးသား
နေကြသည်။

COVID-19 တူးစစ်မှုဖြင့်စားသန့်နှင့်အစာ လယ်ယာလုပ်သားများ ရှားပါးလာသဖြင့် လယ်သမားများ အာတ်ကြို

ဇူလိုင် ၁၅၊ ၂၀၂၁

COVID-19 တတိယလှိုင်းတွင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးနှင့်အတူ မွန်ပြည်နယ်တွင်လည်း ရောဂါကူးစက်မှုနှုန်း အဆမတန်များပြားလာသဖြင့် လုပ်သားအင်အား လျော့နည်းရှားပါးလာလျက်ရှိသည်။ လယ်ယာကဏ္ဍတွင်လည်း

ပျိုးစိုက်ပျိုးနှုတ်လုပ်သားများ ငှားရမ်းမှု ခက်ခဲလာသဖြင့် လယ်ပိုင်ရှင်များ အခက်ကြုံလျက်ရှိကြောင်း သိရသည်။

“ဒီရောဂါနဲ့တော့ အလုပ်သမားရှာလို့လည်း မလွယ်ပါဘူး။ ကိုယ့်ဆွေမျိုးသားချင်းတွေပဲ ခေါ်သုံးနေရတယ်။ ရသလောက်ပဲ လုပ်ကိုင်ရတာပေါ့။ အလုပ်သမားက ဘယ်မှာမှ ရှာလို့မရဘူး။ (ရွှေပြောင်းလုပ်သားတွေလည်း) ဘယ်သူ့မှာ လာမလုပ်ရဲကြဘူး” ဟု မုဒုံမြို့နယ်မှ လယ်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ နိုင်မိုင်လေးက ပြောပါသည်။

ယခု မိုးဦးကျချိန်တွင် လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြစ်သည့် လယ်ထွန်ခြင်း၊ ပျိုးကြဲခြင်း၊ ပျိုးနှုတ်ပျိုးစိုက်ခြင်းစသည်တို့ကို လုပ်ကိုင်ရသည့်အပြင် နွေရာသီတွင်လည်း စပါးရိုက်ခြင်းစသည့်တို့ကို လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ မွန်ပြည်နယ်မှ လယ်

ပိုင်ရှင်အများစုသည် အဆိုပါလုပ်ငန်းများအတွက် ရွှေပြောင်းလုပ်သားအင်အားကို အဓိက အားကိုးနေရသည်။

“မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်းက ရွှေပြောင်းလုပ်သားတွေ ရှာလို့မရတော့ဘူး။ သူတို့လည်း လာလို့ မရတော့ဘူးဆိုတော့ ရွာအနီးအနားမှာပဲ လိုက်ရှာရတော့မယ်။ ကိုယ့်ဘက်က တကယ်လိုအပ်လို့ အတင်းလိုက်ခေါ်ရတာဆိုတော့ လုပ်ခတွေလည်း ဈေးတက်လာတာပေါ့” ဟု နိုင်မိုင်လေးက ဆက်ပြောပါသည်။

မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၏ စာရင်းအရ မွန်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၂၀ ခုနှစ်၌ မိုးစပါးစိုက်ပျိုးဧက (၆၉၁,၇၀၀) ဧက ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ပိုးတွေ့လူနာများနှင့် ထိစပ်သူများအား ဖြင့်အစာအညီ စင်စစ် Lockdown ချခြင်းသည့် ထိရောက်သည့် တာထွက်ရေးနည်းလမ်း စတင်

ဇူလိုင် ၂၈၊ ၂၀၂၁

COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် ရောဂါပိုးတွေ့ရှိထားသည့် အတည်ပြုလူနာများနှင့် ထိစပ်ခဲ့သူများအနေဖြင့် ပြင်ပအကူအညီနှင့် ဖေးမမှု မပါဝင်ဘဲ ၎င်းတို့ဘာသာ Lockdown ချပြီး ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို လုပ်ဆောင်ရန် အဆင်မပြေမှုများ ရှိနေသည့်အပြင် ထိုသို့လုပ်ဆောင်နေရခြင်းသည် စနစ်ကျပြီး ထိရောက်သည့်ကာကွယ်တားဆီးရေးနည်းလမ်းမဟုတ်ဟု COVID-19 အရေး ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် ပရဟိတအသင်းဝင်များက ပြောပါသည်။

“ပိုးတွေ့လူနာတစ်ယောက် တွေ့ပြီဆိုပါစို့။ သူနဲ့ထိစပ်ခဲ့တဲ့သူတွေက ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်ပဲ ကာကွယ်နေထိုင်သွားရတယ်။ စားဖို့သောက်ဖို့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် စီစဉ်ရတယ်။ ကူညီပေးမယ့်ဆွေမျိုးသားချင်းတွေ ရှိရင် တော်သေးတာပေါ့။ ကူညီမယ့်သူမရှိဘဲ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်

ပဲ စီစဉ်ရမယ်ဆို အဆင်မပြေဘူး” ဟု ပိုးတွေ့လူနာနှင့် ထိတွေ့မိသဖြင့် နေအိမ် Lockdown ချခံရသူ သံဖြူဇရပ်မြို့မှ ဒေသခံတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

လက်ရှိစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်အရ ကျေးရွာတစ်ရွာသို့မဟုတ် ရပ်ကွက်တစ်ခုတွင် ပိုးတွေ့လူနာတွေရှိပါက ၎င်းနှင့်ထိစပ်ခဲ့သူများအနေဖြင့် မိမိတို့ဘာသာ Lockdown ချရမည်ဖြစ်ပြီး နေထိုင်စားသောက်ရေးကိုလည်း မိမိတို့ဘာသာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

“Lockdown ချခံရတဲ့အိမ်ကို ကူညီပေးမယ့်သူ မရှိဘူး။ ကိုယ်ထိရင် ကိုယ်လုပ်ပဲ။ ဒီလိုဆိုတော့ စနစ်မကျဘူးလေ။ စနစ်မကျရင်တော့ တစ်ရပ်ကွက်လုံး တစ်ရွာလုံး တစ်နိုင်ငံလုံး ကူးသွားမှာပဲ။ (ကိုယ့်အသိစိတ်ဓာတ်နဲ့) ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ကာကွယ်ကြဆိုတာတော့ သိပ်မဟုတ်ဘူး” ဟု ပိုးတွေ့လူနာများကို ကူညီပို့ဆောင်ပေးနေသူ မုဒုံမြို့နယ်မှ ပရဟိတသမားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ယခင်အရပ်သားအစိုးရလက်ထက်တွင် ပိုးတွေ့လူနာနှင့် ထိစပ်မိပါက နေအိမ်ကို Lockdown ချပြီး ရောဂါကာကွယ်ရေးနှင့် နေထိုင်စားသောက်ရေးများကို အာဏာပိုင်များနှင့် ပရဟိတကူညီသူများက ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီလက်ထက်တွင်မူ Lockdown ချခံရသူများအနေဖြင့် ကိစ္စအဝဝကို မိမိတို့ဘာသာ စီစဉ်လုပ်ကိုင်နေ

ရသဖြင့် အဆင်မပြေမှုများစွာ ရှိနေသည်။

တတိယလှိုင်းကာလတွင် ပိုးတွေ့လူနာ များပြားလာသည့်အပြင် သေဆုံးမှုနှုန်းကလည်း မြင့်တက်နေသည်။ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက ကာကွယ်ကုသမှုပြုလုပ်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် ပြည်သူများအနေဖြင့် နေအိမ်များတွင် မိမိတို့ဘာသာ ဆေးကုသနေရပြီး နေထိုင်စားသောက်ရေးအတွက်လည်း မိမိတို့ဘာသာ စီစဉ်လုပ်ကိုင်နေရသည်။

ကူးစက်မှုများပြားလာသည့်အပြင် သေဆုံးမှုလည်း ရှိလာသဖြင့် မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် ဒူးယားကျေးရွာကို မနက်ဖြန် ဇူလိုင်လ (၂၉) ရက်နေ့မှ စတင်ပြီး (၁၄) ရက်တာ Lockdown ချ ရွာပိတ်မည်ဖြစ်သဖြင့် (၂) ရက်တာအတွင်း ရိက္ခာများကြိုတင်စုဆောင်းထားကြရန် ကျေးရွာ”ကိုဗစ်”ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးကော်မတီက မနေ့ ဇူလိုင်လ (၂၇) ရက်နေ့တွင် လိုက်ခံကြေညာခဲ့သည်။

COVID-19 တတိယလှိုင်းတွင် ကာကွယ်တားဆီးရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုများအပြား ဖြစ်ပွားနေ

Photo: U Aye Myint

ဇူလိုင် ၁၆၊ ၂၀၂၁

COVID-19 ပထမလှိုင်းနှင့် ဒုတိယလှိုင်းကာလများတွင် အစိုးရနှင့်ပြည်သူ လက်တွဲညီညွတ်၍ ကူးစက်ရောဂါအန္တရာယ်ကို ထိတ်သင့်သလောက် အောင်မြင်စွာ ကျော်ဖြတ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း တတိယလှိုင်းကာလတွင်မူ နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် COVID-19 ကာကွယ်ကုသရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် စိန်ခေါ်မှုများ အများအပြား ကြုံတွေ့နေရသည်ဟု မြေပြင်တွင်လှုပ်ရှားနေသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ သိရှိရသည်။

တတိယလှိုင်းတွင် ကူးစက်မှုနှုန်းနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်း စံချိန်တင် မြင့်တက်နေပြီး လူနာများကို အသက်ကယ်ရန်အတွက် အောက်စီဂျင်လိုအပ်မှု အမြင့်ဆုံးအနေအထားသို့ ရောက်ရှိနေသည်။

“ရောဂါကတော့ နေ့တိုင်းပိုပိုတိုးလာ

တယ်။ သေတာလည်း များလာတယ်။ အဓိကက အောက်စီဂျင် မလုံလောက်တာပဲ။ သူ့သူကိုယ်ကိုယ် ကြိုးစားနေကြတာတော့ ဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အောက်စီဂျင်စက်ရုံဆိုတာ ခုလုပ်ခရ မဟုတ်ဘူးလေ။ အချိန်တစ်ခုတော့ စောင့်ရဦးမယ်” ဟု မော်လမြိုင်မြို့ အထွေထွေဆေးခန်းတစ်ခုမှ ဆရာဝန်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ကူးစက်မှုနှုန်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှ မြင့်တက်နေသော်လည်း ရောဂါစစ်ဆေးခြင်း၊ ပိုးတွေ့လူနာနှင့် ထိတွေ့သူများကို လိုက်လံရှာဖွေခြင်းနှင့် အသွားအလာကန့်သတ်ခြင်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိချေ။

“အနံ့မရတာလောက်ပဲဆိုရင် (ပိုးရှိ/မရှိ) မစစ်ဆေးပေးတော့ဘူး။ မောနေတယ်။ အသက်ရှူရခက်နေတယ်ဆိုမှ စစ်ပေးတယ်။ လူနာတွေက အရမ်းများတော့ အနံ့မရတာကအစ အကုန်စစ်မယ်ဆိုရင် စစ်လို့မနိုင်ဘူး” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ ပရဟိတအသင်းဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

လူနာအရေအတွက် များပြားလာသည်နှင့်အတူ ဆေးရုံများတွင် ပိုးတွေ့လူနာများကို ထားရှိရန် နေရာနှင့်ကုတင်လိုအပ်ချက်များရှိလာသည်။ မော်လမြိုင်ဆေးရုံကြီးတွင် လူနာများကို လက်မခံနိုင်တော့ဘဲ နေအိမ်တွင်သာ ကုသစေသည့်အပြင် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်ဆေးရုံကလည်း ရောဂါမပြင်းထန်သည့် ပိုးတွေ့လူနာများကို ဆေးရုံတက်ခွင့် မပေးချေ။

ကူးစက်မှုမြင့်မားနေသဖြင့် ကျေးရွာနှင့် မြို့ပေါ်ရှိ ပုဂ္ဂလိကဆေးခန်းများကလည်း ပိတ်သိမ်းထားရာ COVID-19 ပိုးတွေ့လူနာများသာမက သာမန်နာမကျန်းသူများပါ အခက်အခဲကြီးကြီးမားမား ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

မွန်ပြည်နယ်တွင် ပိုးတွေ့လူနာသေဆုံးမှုနှုန်း ဆက်လက်မြင့်တက်နေပြီး ယနေ့ ဇူလိုင်လ (၁၆) ရက်နေ့နံနက်ပိုင်းတွင် မော်လမြိုင်ဆေးရုံကြီးတစ်ခုတည်းတွင် သေဆုံးသူ (၁၉) ဦး ရှိသည်ဟု မြေပြင်သတင်းများအရ သိရှိရသည်။

နီးပဒေါတွင် စစ်ကောင်စီခန့်အပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ပြည်သူ့စစ်များက အိမ်ငေါ်ထိတက်ပြီး ငွေစာရင်းစစ်၊ ဒေသခံများ ထိတ်လန့်

ပြောပါသည်။

စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စစ်ကောင်စီက ရပ်ကျေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပြီး အရပ်သားအစိုးရလက်ထက်က ဖျက်သိမ်းခဲ့သည့် “ဧည့်စာရင်းတိုင်ကြားမှု” ကို ပြန်လည်အသက်သွင်းခဲ့သည်။ ဧည့်စာရင်းစစ်ဆေးမှုကို အကြောင်းပြကာ စစ်ကောင်စီ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်များက နေအိမ်များကို အတင်းအဓမ္မဝင်ရောက်ရှာဖွေပြီး နိုင်ငံရေးပါတီဝင်များ၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်သည့်သူများကို မတရားဖမ်းဆီးခြင်းကို နိုင်ငံတဝန်းလုံးတွင် ပြုလုပ်နေသည်။

“အစိုးရအနေနဲ့ ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ဥပဒေအတိုင်း လုပ်မယ်၊ ပြီးတော့ (အရင်အကြောင်းကြားပြီးတော့) စစ်ဆေးမယ်ဆိုရင် တစ်မျိုးပေါ့။ ခုက ဘာမှ ထုတ်ပြန်ကြေညာထားတာ မရှိဘူး။ ခုချိန်မှာ ရွာသားတွေက ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း လုံလုံခြုံခြုံ နေချင်တယ်။ ဒီလို လာစစ်ဆေးနေတာမျိုး မဖြစ်စေချင်ဘူး” ဟု နီးပဒေါရွာသား အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

နီးပဒေါကျေးရွာတွင် ဧည့်စာရင်းတိုင်မည်ဆိုပါကလည်း စစ်ကောင်စီခန့်အပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဧည့်သည်တစ်ဦးလျှင် (၂,၀၀၀) ကျပ် တောင်းရမ်းကောက်ခံနေကြောင်းလည်း သိရသည်။

ဇူလိုင် ၁၃၊ ၂၀၂၁

မွန်ပြည်နယ် မုဒုံမြို့နယ် နီးပဒေါကျေးရွာတွင် စစ်ကောင်စီကခန့်အပ်ထားသော အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များက ယခုရက်ပိုင်းအတွင်း ညအချိန်မတော် အိမ်ပေါ်အထိ တက်ရောက်ပြီး ဧည့်စာရင်းများစစ်ဆေးနေသည့်အတွက် ဒေသခံပြည်သူများက ထိတ်လန့်စိုးရိမ်လျက်ရှိကြောင်း သိရသည်။

“ည (၈) နာရီ အပြင်မထွက်ရ အမိန့် ထုတ်ထားတော့ (ညဘက်တွေမှာ) ရွာမှာဆို တိတ်ဆိတ်ပြီး လူသွားလူလာ မရှိတော့ဘူး။ သူတို့က (ညမထွက်ရအချိန်မှာ) လာစစ်ဆေးတယ်။ အိမ်ရှေ့ရောက်ရင် တံခါးဖွင့်ပေးဖို့ နံရံတွေထုတယ်။ ကြိုလည်းအကြောင်းမကြားထား၊ အရင်ကလည်း မဖြစ်ဘူးဘူးဆိုတော့ထိတ်လန့်ကုန်တာပေါ့။ စိတ်ထဲမှာ ဒေါသလည်း ထွက်တယ်” ဟု ဧည့်စာရင်းအစစ်ခံရသူတစ်ဦးက မွန်လူထုအသံကို ပြောပါသည်။

တစ်ချို့ အိမ်ထောင်စုများတွင် အမျိုးသားများနှင့် လူငယ်လူရွယ်များက နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် သွားရောက်လုပ်ကိုင်နေသည့်အတွက် နေအိမ်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများသာ ရှိနေသည်။ ဧည့်စာရင်းကို အကြောင်းပြပြီး ညအချိန်မတော် စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်နေခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့က

စိုးရိမ်ထိတ်လန့်နေပြီး မလုံခြုံစိတ်စိတ်နေရသည်။

“ကျွန်မအဖွားအိမ်ကို စစ်အင်္ကျီဝတ်ထားတဲ့ သူတစ်ယောက်အပါအဝင် ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ(တာဝန်ရှိသူ)အားလုံး အိမ်ပေါ်အထိ တက်စစ်တယ်။ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးလည်း ပါမလာဘူး။ တစ်အိမ်လုံးကို ဝိုင်းထားတယ်။ စစ်ဆေးပြီးမှ တာဝန်အရ ဧည့်စာရင်းလာစစ်တယ် ပြောတယ်” ဟု ဧည့်စာရင်းအစစ်ခံရသူ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဧည့်စာရင်းစစ်သည်ဟုဆိုရာတွင် အိမ်အားလုံးကို စစ်ဆေးခြင်း မဟုတ်ဘဲ အရင်က ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ကူညီလုပ်ကိုင်ဖူးသူများ၊ ပရဟိတအဖွဲ့ဝင်များ၊ မွန်အမျိုးသားပညာရေးအတွက် ကူညီလှုပ်ရှားနေသူများနှင့် မွန်စစ်သားဟောင်းများနေထိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများကိုသာ အဓိကထား စစ်ဆေးနေသည်။

ဧည့်စာရင်းစစ်ဆေးရာတွင် ရွေးချယ်ပြီး စစ်ဆေးသည့်အပြင် အချို့နေအိမ်များကိုလည်း ထပ်ခါထပ်ခါ စစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်နေသည်ဟု ဆိုသည်။

“ရွာမှာ အိမ်ခြေ (၁,၃၀၀) လောက်ရှိတယ်။ အကုန်လုံးကို မစစ်ဘဲ အိမ် (၂၀) လောက်ကိုပဲ စစ်နေတာ တွေ့တယ်။ ဧည့်စာရင်းနှစ်ကြိမ်အစစ်ခံရတယ်။ ဒီအိမ်ကိုပဲ ထပ်ခါထပ်ခါ စစ်နေတယ်” ဟု ဇူလိုင်လ (၃) ရက်နေ့ ည (၉) နာရီတွင် တစ်ကြိမ်၊ ဇူလိုင်လ (၈) ရက်နေ့ ည (၁၀) နာရီတွင် တစ်ကြိမ် တစ်ပတ်အတွင်း ဧည့်စာရင်း (၂) ကြိမ် အစစ်ဆေးခံရသူတစ်ဦးက

ည (၈) နာရီ အပြင်မထွက်ရ အမိန့်ထုတ်ထားတော့ (ညဘက်တွေမှာ) ရွာမှာဆိုတိတ်ဆိတ်ပြီး လူသွားလူလာ မရှိတော့ဘူး။ သူတို့က (ညမထွက်ရအချိန်မှာ) လာစစ်ဆေးတယ်။ အိမ်ရှေ့ရောက်ရင် တံခါးဖွင့်ပေးဖို့ နံရံတွေထုတယ်။ ကြိုလည်းအကြောင်းမကြားထား၊ အရင်ကလည်း မဖြစ်ဘူးဘူးဆိုတော့ထိတ်လန့်ကုန်တာပေါ့။ စိတ်ထဲမှာဒေါသလည်းထွက်တယ်။

နီးပဒေါအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ပစ်သတ်ခံရပြီးနောက် ရွာသားနှစ်ဦးကို စစ်တပ်က ဖမ်းဆီးသွား

ဩဂုတ် ၁၊ ၂၀၂၁

မွန်ပြည်နယ် မုဒုံမြို့နယ် နီးပဒေါကျေးရွာတွင် စစ်ကောင်စီကခန့်အပ်ထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သူ ဦးအမန်းကို ဇူလိုင်လ (၃၁) ရက်နေ့ ညနေ (၆) နာရီအချိန်ခန့်တွင် အမည်မသိသေနတ်သမား (၂) ဦးက ဆိုင်ကယ်ဖြင့် လာရောက်ပစ်သတ်ခဲ့သည်။

ပစ်ခတ်မှုကြောင့် နောက်ကျောတွင် (၄) ချက်၊ ပေါင်တွင် (၁) ချက် ကျည်ထိမှန်ပြီး သံဖြူဇရပ်မြို့ပြည်သူ့ဆေးရုံသို့ ပို့ဆောင်ကုသခဲ့သော်လည်း သေဆုံးသွားကြောင်း သိရသည်။

“နီးပဒေါအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ပစ်သတ်ခံရတဲ့သတင်းက အမှန်ပဲ။ အပစ်ခံရပြီးတော့ သံဖြူဇရပ်ဆေးရုံကို ပို့လိုက်တယ်။ ခဏအတွင်းမှာပဲ အသက်ပျောက်သွားတယ်” ဟု နီးပဒေါကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ပစ်သတ်ခံရပြီးနောက်ပိုင်း ကျေးရွာအတွင်းသို့ စစ်ကားများ ဝင်ရောက်လာပြီး ရွာသား (၂) ဦးကို ရဲနှင့်စစ်သားများက ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားကြောင်း သိရသည်။

“ညတုန်းက ရဲနဲ့စစ်သားတွေက ကျွန်မအစ်ကိုကို ခဏလောက် လိုက်ခဲ့ပေးဖို့၊ စစ်ဆေးမေးမြန်းပြီးရင် ပြန်ပို့ပေးမယ်ဆိုပြီး ခေါ်သွားတယ်။ ခေါ်သွားကတည်းက ခုချိန်ထိ ဘာအဆက်အသွယ်မှ မရသေးဘူး။ သတင်းလည်း မကြားရတော့ ဘယ်နေရာမှာရှိနေလဲဆိုတာ မသိဘူး” ဟု ဖမ်းဆီးခံရသူတစ်ဦး၏ ညီမဖြစ်သူက ပြောပါသည်။

ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခံရသူ ရွာသား (၂) ဦးသည် ယခင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးလက်အောက်တွင် ပရဟိတလုပ်ငန်းများကို အတူတကွလုပ်ကိုင်နေသူများဖြစ်ပြီး စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း (ရပ်ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ) နုတ်ထွက်ကာ

မိသားစုလုပ်ငန်းကိုသာ လုပ်ကိုင်နေကြသူများ ဖြစ်သည်။

“အရင်က အလုပ်အတူလုပ်ဖူးတဲ့သူတွေက ကူညီပြီး စုံစမ်းပေးနေတယ်။ သူတို့(ရဲနဲ့စစ်သားတွေ)က ရိုက်လားနက်လား လုပ်မှာကိုပဲ စိုးရိမ်တယ်” ဟု ညီမဖြစ်သူက ပြောပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမှူးပစ်သတ်ခံရပြီးနောက်ပိုင်း ကျေးရွာအတွင်း တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု ပျက်ပြားပြီး အကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်ပွားလာမည်ကို ရွာသူရွာသားများက စိုးရိမ်နေကြောင်း ဒေသခံတစ်ဦးက မွန်လူထုအသံကို ပြောပါသည်။

ယခုအချိန်အထိ မွန်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီကခန့်အပ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (၄) ဦး ပစ်သတ်ခံခဲ့ရပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

COVID-19 ကူးစက်မှု၊ သတ်လတ်မြင့်တက်နေသည့်အတွက် စာသင်တိုက်များ ဆွမ်းကွမ်းသတ်လာ

ကလည်း ရက်ကြာလာရင် အခက်အခဲဖြစ်လာတာပဲ” ဟု မုဒုံမြို့ပေါ်ရှိ စာသင်တိုက်တစ်ခုမှ သံဃာတော်တစ်ပါးက မိန့်ကြားပါသည်။

မြို့ပေါ်ရှိ ရဟန်းသံဃာတော်/သီလရှင်စာသင်တိုက်အတော်များများသည် ဆွမ်းကွမ်းပြည့်စုံရေးအတွက် ဆွမ်းခံထွက်ခြင်းနှင့် အလှူခံခြင်းကိုသာ အဓိကအားပြုနေကြရသည်။ ယခုကာလအတွင်း ကူးစက်မှုမြင့်တက်ခြင်းကြောင့် အသွားအလာကန့်သတ်လိုက်သဖြင့် ဆွမ်းခံထွက်ခြင်းကို ရပ်နားထားရသည်။

“သီလရှင်စာသင်တိုက်တွေက ဆွမ်းကွမ်းအတွက် အလှူခံထွက်တာကိုပဲ အားကိုးနေရတာ။ အခုက အလှူခံမထွက်ရတာ လန့်ချီကြုံနေပြီဆိုတော့ ဆွမ်းကွမ်းခက်ခဲလာတယ်။ ဆရာလေးတို့စာသင်တိုက်က မြို့ပေါ်မှာဆိုတော့ ဒကာဒကာမလည်း နည်းပြန်၊ အဲတော့ အလှူခံမထွက်ရတာနဲ့ ခက်ခဲတော့တာပဲပေါ့။ အခုတော့ အလှူရှင်တွေကို နီးဆော်ပြီး အခြောက်အခြမ်းတွေ အလှူခံနေတယ်” ဟု သံဃာတော်မြို့ပေါ်ရှိ သီလရှင်စာသင်တိုက်တစ်ခုမှ သီလရှင်တစ်ပါးက မိန့်ပါသည်။

ကူးစက်မှုနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်းမြင့်တက်နေခြင်းကြောင့် ဇူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့မှ ဩဂုတ်လ (၁၅) ရက်နေ့အထိ ရုံးရက်ရှည်ပိတ်ထားရပြီး အမိန့်နှင့် ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အသိပေးခန့်ကြားချက်များကိုလည်း ဩဂုတ်လ (၃၁) ရက်နေ့အထိ သက်တမ်းတိုးထုတ်ပြန်ထားရသည်။

ဩဂုတ် ၁၁၊ ၂၀၂၁

COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် ကူးစက်မှုနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်းများ မြင့်တက်နေသည့်အတွက် ရုံးပိတ်ရက်ရှည် သတ်မှတ်ထားရပြီး မြို့နယ်အတော်များများကို “Stay at Home” သတ်မှတ်ကာ အသွားအလာကန့်သတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ရဟန်းသံဃာတော်နှင့် သီလရှင်စာသင်တိုက်အချို့ ဆွမ်းကွမ်းခက်ခဲလာကြောင်း သိရသည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် မော်လမြိုင်၊ သံဖြူဇရပ်၊ သထုံနှင့် ဘီးလင်းမြို့နယ်များကို “Stay at Home”

မြို့နယ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ “Stay at Home” ကာလအတွင်း ဆွမ်းခံကြွခြင်းနှင့် အလှူခံထွက်ခြင်းများကို တားမြစ်ထားခြင်းကြောင့် ဆွမ်းကွမ်းရရှိရန် ခက်ခဲလာခြင်းဖြစ်ပြီး တစ်ချို့ကျောင်းတိုက်များတွင် ရဟန်းသံဃာတော်များကိုယ်တိုင် ဆွမ်းချက်နေရသည်ဟု ဆိုသည်။ “ဦးဇင်းတို့ကျောင်းတိုက်က မြို့ပေါ်မှာဆိုတော့ (ဆွမ်းပို့တဲ့)ဒကာဒကာမတွေလည်း သိပ်မရှိဘူး။ သံဃာကလည်းများ၊ ဆွမ်းခံလည်း မထွက်ရဆိုတော့ အခုတော့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်ပဲ ဆွမ်းချက်နေရတယ်။ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်ဆွမ်းချက်တယ်ဆိုတာ

အောက်စီဂျင်လိုအပ်မှုများ ပရဟိတအသင်းများကိုသာ အားကိုးနေရ

ဩဂုတ် ၁၂၊ ၂၀၂၁

COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် ကူးစက်လူနာများကို ကုသရာ၌ အဓိကအရေးပါသည့် အောက်စီဂျင်ကို စစ်ကောင်စီက လုံလောက်စွာဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်သည့်အပြင် အောက်စီဂျင်ထုတ်လုပ်မှုကိုလည်း ၎င်းတို့က ထိန်းချုပ်ထားခြင်းတို့ကြောင့် ကူးစက်လူနာများတွင် အောက်စီဂျင်လိုအပ်မှု များပြားနေပြီး အဆိုပါလိုအပ်မှုကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ပရဟိတအသင်းများကိုသာ ပြည်သူများက အဓိက အားထားနေကြောင်း သိရသည်။ ယခုရက်ပိုင်းအတွင်း အသွားအလာကန့်သတ်ဌာန Quarantine Center များနှင့် ဆေးရုံများတွင် လူနာအရေအတွက် အနည်းငယ်

ယံလျော့ကျလာသော်လည်း အောက်စီဂျင်လိုအပ်မှုများပြားနေဆဲဖြစ်ကြောင်း မော်မြိုင်မြို့မှ ပရဟိတအသင်းဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။ “အောက်စီဂျင်က လိုနေတာပဲ။ လူနာအရေအတွက် လျော့လာတယ်ဆိုပေမယ့် ဆေးရုံမှာ (အောက်စီဂျင်က) သိပ်မရှိဘူးလေ။ အပြင်ကနေပဲ အကူအညီယူရတာပဲ။ အဓိကကတော့ ပရဟိတအသင်းတွေပေါ့” ဟု မော်လမြိုင်မြို့မှ ပရဟိတအသင်းဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။ တတိယလှိုင်းကာလတွင် အောက်စီဂျင်လိုအပ်မှု အလွန်များပြားလာပြီး ယခင်က အောက်စီဂျင် (၄၀) လီတာ အိုးတစ်အိုးကို ကျပ်တစ်သိန်းအောက်သာ ပေးချေခဲ့ရသော်လည်း ယခုအခါတွင် (၄) သိန်းမှ (၆) သိန်းအထိ ပေးဝယ်နေရကြောင်း သိရသည်။ ဆေးရုံတက်လူနာများအတွက် အောက်စီဂျင်လိုအပ်လာပါက အစိုးရဆေးရုံများက စီစဉ်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် လူနာရှင်များက အောက်စီဂျင်အိုးများကို ၎င်းတို့ဘာသာ တတ်နိုင်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ရှာဖွေနေရသည်။ “အခက်ခဲဆုံးကတော့ အောက်စီဂျင်ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့လည်း လိုက်ဝယ်ပြီး စုနေတာပဲ။

ဒါပေမယ့် ဘယ်လိုမှ မလောက်ဘူး။ ဆေးရုံမှာလည်း အောက်စီဂျင်က မလောက်ဘူး။ လူနာတစ်ယောက်ယောက် အောက်စီဂျင်လိုလာပြီဆို ကျွန်တော်တို့ဆီ ဆက်သွယ်လာတာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ ကြားမှာလည်း တစ်ဖွဲ့နဲ့တစ်ဖွဲ့ မျှဝေကြရတာပေါ့။ ဒါပေမယ့် ဘယ်လိုမှ မလောက်တော့ အခက်အခဲဖြစ်နေတာပေါ့” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့မှ ပရဟိတအသင်းဝင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။ အောက်စီဂျင်လုံလောက်စွာ ရရှိရေးအတွက် စစ်ကောင်စီက စီစဉ်ဆောက်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် မြို့နယ်အလိုက် ကိုယ်တူကိုယ်ထ အောက်စီဂျင်စက်ရုံတည်ဆောက်နိုင်ရန် ပြည်သူများက ကြိုးစားနေကြသည်။ မော်လမြိုင်အခြေစိုက် သာသနာ့နွယ်ဖောင်ဒေးရှင်း၊ မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာ COVID-19 ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီနှင့် သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်တစ်ချို့တို့က ကိုယ်တူကိုယ်ထအောက်စီဂျင်စက်ရုံ တည်ဆောက်နိုင်ရန် ပြင်ဆင်နေကြသည်။ မွန်ပြည်နယ်၏မြို့တော်ဖြစ်သော မော်လမြိုင်မြို့တွင် ပြီးခဲ့သည့် ဩဂုတ်လ (၇) ရက်နေ့အထိ ကူးစက်လူနာ (၈၀၀) နီးပါး သေဆုံးခဲ့ပြီးအများစုမှာ အောက်စီဂျင်မလုံလောက်မှုနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအပြည့်အဝမရရှိမှုတို့ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

အပြင်ထွက်ခွင့်ကို တန့်သတ်လိုက်သဖြင့် အခြေခံလုပ်သားများ အာဏာအဲဖြစ်၊ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း တိုးလာ

ဩဂုတ် ၁၆၊ ၂၀၂၁

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကို ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရန်အတွက်ဟုဆိုကာ မွန်ပြည်နယ် ဖော်လမြိုင်မြို့နယ်အပါအဝင် မြို့နယ်အချို့ကို Stay at Home အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး အသွားအလာ ကန့်သတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် အခြေခံလုပ်သားများ အလုပ်အကိုင်ဆုံးရှုံးပြီး စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲနေကြောင်း သိရသည်။

နေ့စားလုပ်သားများ၊ ပန်းရံလုပ်သားများ၊ ခြံလုပ်သားများနှင့် စားသောက်ဆိုင်များတွင် အလုပ်လုပ်နေကြသူများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်သို့ သွားရောက်နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ကာ ဝင်ငွေဆုံးရှုံးနေသည်။

“သူများဆီက အလုပ်ရမှ ကိုယ်က ထမင်းစားရမှာလေ။ အခုက အလုပ်မသွားရတာ (၂

) ပတ်ကျော်ပြီဆိုတော့ သုံးစွဲဖို့ စားသောက်ဖို့ ခက်ခဲလာပြီ။ အလုပ်ကလည်း ဘယ်တော့ပြန်ဖွင့်မလဲ မသိတော့ ရှေ့ဆက်ခက်ခဲဖို့ချည်းပါပဲ” ဟု ကလေးသောကျေးရွာမှ ပန်းရံလုပ်သားတစ်ဦးက ညည်းညူပါသည်။

တတိယလိုင်းကာလတွင် ကူးစက်မှုနှုန်းသာမက သေဆုံးမှုနှုန်းပါ မြင့်တက်နေသည့်အတွက် လုပ်ငန်းခွင်များသာမက ဘဏ်များကိုပါ ပိတ်သိမ်းထားရသည်။

“ရောဂါဖြစ်နေချိန်ဆိုတော့ တခြားရွာမှာ သွားလုပ်ဖို့ တခြားအိမ်မှာ သွားလုပ်ဖို့က သူတို့လည်း လာမလုပ်စေချင်ဘူး။ (ဒီအခြေအနေမှာတော့) ကိုယ့်ဘက်ကလည်း သွားမလုပ်သင့်ဘူးလေ။ ဆိုင်တွေလည်း ပိတ်၊ သွားလာရတာလည်း ခက်။ အလုပ်ပြန်မလုပ်နိုင်မချင်တော့ ခက်ခဲဖို့ပဲ ရှိတယ်” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့မှ သံပန်းလုပ်သား

တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အာဏာသိမ်းမှုနှင့် COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ တရှိန်ထိုးများပြားလာနေပြီး ပြီးခဲ့သည့် (၃) လတာကာလအတွင်း အလုပ်အကိုင်ဆုံးရှုံးမှု (၁.၂) သန်း မြင့်တက်လာကြောင်း ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့် United Nations Office for Project Services (UNOPS) က ထုတ်ပြန်ထားသည်။

လက်ရှိနိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုစီးပွားအကြပ်အတည်းများကြောင့် အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းဆက်လက် မြင့်တက်လာဖွယ်ရှိပြီး ဆောက်လုပ်ရေး၊ အထည်ချုပ်၊ ခရီးသွားနှင့် ဧည့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် အလုပ်အကိုင်ဆုံးရှုံးမှု အများဆုံးကဏ္ဍများဖြစ်သည်။

ရေးတောင်ပိုင်းကျေးရွာအချို့တွင် အမည်မသိလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တစ်ခုက ဆက်ကြေးတောင်းခံနေ

ဩဂုတ် ၂၀၊ ၂၀၂၁

၂၀၂၁ ဩဂုတ်လ (၁၄) ရက်နေ့တွင် မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် ရေးတောင်ပိုင်းဒေသရှိ ကျေးရွာများသို့ အမည်မသိလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တစ်ခု ရောက်ရှိလာပြီး ရွာသားများထံမှ ဆက်ကြေးတောင်းခံခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

စစ်ဝတ်စုံ၊ လက်နက်အပြည့်အစုံဖြင့် လူအင်အား (၉) ဦး ပါဝင်သော အမည်မသိလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တစ်ခုက (-----)ကျေးရွာအတွင်းသို့ ကားဖြင့်ဝင်လာပြီး ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထို့နောက် “ပိုက်ဆံပေးရန် ကျန်နေသူများအနေဖြင့် မွန်အမျိုးသားစာသင်ကျောင်းသို့ လာရောက်ပေးပို့ရန်” အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှတစ်ဆင့် ၎င်းက လိုက်လံကြေညာခဲ့သည်။

“ကျွန်မတို့အိမ်က နှစ်သိန်းခွဲ ပေးလိုက်ရတယ်။ ငွေမရှိတဲ့အိမ်ကျတော့ အခက်အခဲဖြစ်တာပေါ့။ ပိုက်ဆံမရမချင် သူများဆီ လိုက်ဈေးနေရတာမျိုးလည်း ရှိတယ်” ဟု ဒေသခံတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဖြစ်စဉ်မှာ လွန်ခဲ့သည့် (၂) လကတည်းက အဆိုပါအမည်မသိလက်နက်ကိုင်တပ်

ဖွဲ့က (-----)ကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိလာပြီး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံမှ အိမ်ထောင်စုစာရင်း တောင်းခံခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၎င်းအဖွဲ့က ခြံသို့သွားရောက် အလုပ်လုပ်နေသည့် ပြည်သူများမှတစ်ဆင့် ငွေးတောင်းခံသည့်ပြောစာများကို သက်ဆိုင်ရာအိမ်ထောင်စုများထံ ပေးပို့ခဲ့သည်။ အဆိုပါပြောစာတွင် ငွေကြေးပေးဆောင်ရမည့်အိမ်ထောင်စုအမည်နှင့် ငွေပမာဏကို ဖော်ပြထားသည်။

“စာရွက်ရတဲ့အိမ်က သူတို့ချိန်းတဲ့နေရာကို သွားပြီး ပိုက်ဆံသွားပို့ပေးရတယ်။ ခြံတစ်ခြံမှာ သွားပို့ပေးရတယ်။ တစ်ချို့က ပေးပြီးသွားပြီ။ ကျန်မတို့ သွားပို့တဲ့အချိန်က သူတို့(အမည်မသိလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့)က အဲဒီမှာ မရှိတော့ (လို့မပေးလိုက်ရ)ဘူး။ အခုမှ ပေးဖို့ကျန်တဲ့သူတွေကို ပြီးခဲ့တဲ့အပတ်(ဩဂုတ် (၁၄) ရက်နေ့)က သူတို့က ရွာထဲအထိ လာတောင်းသွားတယ်” ဟု အဆိုပါဒေသခံက ပြောပြပါသည်။

ဝင်ငွေအပေါ်မူတည်ပြီး တစ်အိမ်လျှင် ငွေကျပ် (၈၀,၀၀၀) မှ (၃၀၀,၀၀၀) အထိ ပေးဆောင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ငွေကြေးမတတ်နိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုအနေဖြင့် ကနဦးတွင်ပမာဏတစ်ဝက်ကို ပေးချေပြီး ကျန်တစ်ဝက်ကိုနောက်

နာရီပေးချေရန် အဆိုပါလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့က စာရင်းမှတ်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။

“ကျွန်တော်တို့အိမ်ကို နှစ်သိန်းလေးသောင်း ရေးထားတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော့်မှာရှိသလောက်နဲ့ဆို တစ်သိန်းခွဲပဲ ပေးနိုင်တယ်။ ကျန်တဲ့ပိုက်ဆံကို သူတို့ စာရင်းမှတ်ထားတယ်။ အားလုံးကြပ်တည်းနေတဲ့ ဒီလိုအချိန်မှာ ကိုယ့်လက်ထဲမှာရှိတဲ့ပိုက်ဆံကို ဘယ်သူက ပေးချင်မှာလဲ။ မပေးရင် ခြံသွားတဲ့အခါ ကိုယ့်ကို ဒုက္ခပေးမှာလည်း စိုးရိမ်ရတယ်။ ပေးလိုက်ရင်တော့ ကြောက်စရာမလိုဘဲ ပုံမှန်အတိုင်း ခြံသွားလို့ရတာပေါ့” ဟု ရွာသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အဆိုပါအမည်မသိလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့က ဒေသခံရွာသူရွာသားများကို ယနေ့အချိန်အထိ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ကိုယ်ထိလက်ရောက် အန္တရာယ်ပြုခြင်း မရှိသေးသော်လည်း ဆက်ကြေးပေးရန် ကျန်ရှိနေသူများအနေဖြင့် ခြံသို့သွားလာရာတွင် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိနေသည်။

ဆက်ကြေးတောင်းခံခြင်း ခံခဲ့ရသည့် ကျေးရွာများတွင် ကျုံ့ညှိ၊ မိထောလှာကြီး၊ မိထောလှာငယ်၊ အတွင်း/အပြင် နေကြာနှင့် မန်ကျည်းကျေးရွာများတို့ ပါဝင်ကြောင်း သိရသည်။

ကူးစက်လူနာအများစု မိမိနေအိမ်တွင်သာ ဆေးကုသနေရ၊ ဆေးဝါးဝယ်ယူမှုများပြားသဖြင့် ကိုယ်ခံအားတိုးမြှင့်တင်ပေးသည့်ဆေးဝါးများ ပြတ်လပ်

ဇူလိုင် ၂၇၊ ၂၀၂၁

COVID-19 ကူးစက်လူနာများ အားလုံးကို ပြည်သူ့ဆေးရုံများတွင် လက်ခံကုသပေးနိုင်မှု မရှိခြင်းကြောင့် ကူးစက်လူနာအတော်များများသည် မိမိနေအိမ်တွင်သာ ကိုယ်ထူကိုယ်ဝစနစ်ဖြင့် ဆေးဝါးကုသနေရသည်။ ကူးစက်မှုများပြားလာသည်နှင့်အမျှ လက်လှမ်းမီရာ COVID-19 ကာကွယ်ကုသရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဆေးဝါးများ ဝယ်ယူမှုလည်း များပြားလာသည်။

ကိုယ်ခံအားပြည့်ဝကောင်းမွန်နေပါက COVID-19 ရောဂါပိုးကူးစက်နိုင်ချေ နည်းပါးသည်ဟုဆိုကာ ကိုယ်ခံအားတိုးမြှင့်တင်ပေးသည့်ဆေးဝါးများကို အလှူအယက်ဝယ်ယူစုဆောင်းကြသဖြင့် အားဆေးများအပါအဝင် COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ကုသခြင်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် ဆေးဝါးများ ကုန်ပစ္စည်းပြတ်လပ်သွားကြောင်း သိဖြူဇရပ်မြို့မှ ဆေးဆိုင်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးက မွန်လူထုအသံကို ပြောပါသည်။

“အခုက ရောဂါအဖြစ်များလာတော့ လူတွေက ထိတ်လန့်ပြီး ဆေးတွေလိုက်ဝယ်စုနေကြတယ်။ ရောဂါဖြစ်တဲ့လူတွေကလည်း ကိုယ့်

အိမ်မှာပဲ ကိုယ်ကုရတာဆိုတော့ အပြင်ဆေးဆိုင်မှာပဲ ဆေးဝယ်ရတယ်လေ။ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်ကုနေရလို့ ဆေးဝယ်တဲ့သူတွေ များနေတာ” ဟု ဆေးဆိုင်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ကိုယ်ခံအားတိုးမြှင့်တင်ပေးသည့်ဆေးဝါးများ ဈေးကွက်အတွင်း ကုန်ပစ္စည်းပြတ်လပ်နေကြောင်း မုဒုံမြို့မှ ဆေးမှူးတစ်ဦးကလည်း အတည်ပြုပြောဆိုပါသည်။

“ဘယ်အားဆေးမှ မရှိတော့ဘူး။ လူသိများတဲ့အားဆေးတွေကို အလှူအယက်လိုက်ဝယ်ကြတယ်။ ဘယ်လိုမှ ဝယ်လို့မရတော့ဘူး” ဟု အဆိုပါဆေးမှူးက ပြောပါသည်။

ကိုယ်ခံအားတိုးမြှင့်တင်ပေးသည့်ဆေးဝါးများဖြစ်သည့် Ceovit Enervon-C၊ Vicee နှင့် Vitamin-C အဓိကပါဝင်သည့် အားဆေးများနှင့် Biogesic စသည့် အကိုက်အခဲပျောက်ဆေးများကို ကြိုတင်မှာယူရန်ပင် မရသည်အထိ ကုန်ပစ္စည်းပြတ်လပ်နေသည်။

“နာမည်ကြီးအားဆေးတွေကတော့ ဝယ်လို့မရတော့ဘူး။ ပစ္စည်းပြတ်သွားပြီ။ ဘယ်မှာမှ မှာလို့လဲ မရတော့ဘူး” ဟု သိဖြူဇရပ်မှ ဆေးဆိုင်ရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဝယ်လိုအားမြင့်မားလာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဈေးနှုန်းလည်း မြင့်တက်လာပြီး Enervon-C တစ်လုံးကို (၈၀၀) ကျပ်အထိလည်းကောင်း၊ (၁,၀၀၀) ကျပ်တန် အလုံး (၂၀) ပါ Biogesic တစ်ကဒ်ကို (၃,၅၀၀) ကျပ်အထိလည်းကောင်း၊ (၇,၀၀) Ceovit တစ်ကဒ်ကို (၁,၅၀၀) ကျပ်အထိလည်းကောင်း မူရင်းဈေးထက် နှစ်ဆသုံးဆ ပိုမိုပေးဝယ်နေရသည်။ ထိုသို့ အဆမတန်ပိုမိုပေးဝယ်သော်လည်း လိုအပ်သလောက် မဝယ်ယူနိုင်ချေ။

“ကျွန်တော်တို့ ငှက်သိုက်လက်ကား ဝယ်နေတဲ့ဆိုင်ကနေ ပစ္စည်းမှာထားတာ မရောက်သေးဘူး။ ပစ္စည်းမဝင်တာ (၃) ပတ်လောက်ရှိပြီ။ ဈေးလည်း ဘယ်လောက်တက်မယ်ဆိုတာ မပြောနိုင်သေးဘူး” ဟု သိဖြူဇရပ်မှ ငှက်သိုက်အားဆေးရောင်းချနေသူတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အာဏာသိမ်းမှုအကျိုးဆက်အနေဖြင့် COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလတွင် ကျန်းမာရေးစနစ်ပြိုလဲနေပြီး ပြည်သူ့ဆေးရုံများကလည်း လူနာများကို လက်ခံကုသပေးနိုင်ခြင်း မရှိချေ။ ၎င်းပြင် COVID-19 ကုသမှုတွင် အရေးပါသည့် အောက်စီဂျင်ကိုလည်း စစ်ကောင်စီက ထိန်းချုပ်ထားသည်။

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေး

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးကို ၁၉၈၈ ခုနှစ် လူ့အခွင့်အရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အားထပ်ထားနိုင်သော မကျောင်းသားများ၊ တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားသူများ၊ မွန်လူထုအမိတ်ဆောင်များနှင့် လူငယ်များ စုပေါင်းတည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ် ထွန်းကားရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖျက်မှုနှင့် ဖိနှိပ်သောဦးစီးချုပ်ရေး၊ ပေါ်ပေါက်လာရေးတို့ကို အဓိကရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်ထားရှိကာ ထူထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးသည် အကျိုးအမြတ်မယူသော လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်ပြီး အဖွဲ့ဝင်များအားလုံးသည် တူညီသော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို တူညီသော အတွေ့အကြုံများဖြင့် ချိတ်ဆက်နေကြသော စေတနာ့အခံအင်အား ဖြစ်သည်။ မွန်အားလုံးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ပိုင်ဆိုင်မှုများ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေအထားကို စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ် ထွန်းကားလာရေးနှင့် အသံဆိုင်ရာ၊ ဖိုက်ဆိုင်ရာ၊ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ကျရာတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာနေရန် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ၊ မြေခံခြင်းနှင့် အစီရင်ခံစာများ၊ ထုတ်ဝေခြင်းဖြင့် ထွန်းကား ပေးလျှက်ရှိသည်။ မွန်လူထုအသံဟူသော လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလျှက်ရှိပြီး လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ များကိုလည်း အခမဲ့အခမဲ့ဖြင့် ထုတ်ဝေလျက် ရှိသည်။

ပန်းတိုင်
နိုင်ငံသားအားလုံး လူ့အခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝ ချိတ်ဆက်နိုင်ရေး။

- ရည်ရွယ်ချက်
- (၁) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များ ပြည်လူထုထုတ်ဝေခြင်း၊ ပုံနှိပ်နှံ့နှံ့ဝှံ့နိုင်ရေး။
 - (၂) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြည်လူထုထုတ်ဝေခြင်း၊ ပညာရေး၊ လုံခြုံရေး။
 - (၃) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ထုတ်ဖော်မှုများတွင် ပြည်လူများ ပူးပေါင်းပါဝင်လာရေး။

စာတိသ္မိစိတ်ဆွေမျှထဲမှ ရေစံအကြံပြုစာ တောင်းခံခြင်း

မွန်စင်စကားအင်ပါယာ၊ စာမတ်လူပီတိအသံများခင်များ

မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးမှ လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးကို ထုတ်ဝေလျှက်ရှိသည်။ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထိကမ္ဘာသံများအနေဖြင့် အကြံပြုခြင်း အထက်တန်း စိတ်ဆွေမျှများ ဆောင်ရွက်နေရာမှစ၍ အရှိန်ပျောက်ကွဲခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါက စာတိသ္မိ စိတ်ဆွေမျှအနေဖြင့် မှအလည်ပေးပေးပို့ကြောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးမှ ပန်ကြားအပ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏သို့ ဝေဖန်တင်ပြမှုများ ပေးပို့လိုလျှင်ဖြစ်စေ၊ စာတိသ္မိများအား ထုတ်ဝေရသူ တို့လျှင်ဖြစ်စေ အောက်ပါထိပ်စာအတိုင်း လိပ်မျှပြီး ပေးပို့တောင်းခံနိုင်ပါသည်။

စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း
ပါမို့ကလေး
မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေး

Human Rights Foundation of Monland - Burma
P.O Box 35,
Sangkhlaburi Post Office, Kanchanaburi 71240,
Thailand.

ကုန်သွယ်ရေး အတတ်သင်တန်း အကျဉ်းချုပ်ဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေး ပို့ဆောင်ပေးမည်

ဩဂုတ် ၂၄၊ ၂၀၂၁

စစ်အာဏာသိမ်းမှုနှင့် COVID-19 တတိယလှိုင်းရိုက်ခတ်မှု၏ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံစားသောက်ကုန်အားလုံး ဈေးနှုန်းမြင့်တက်နေသည့်အပြင် လာမည့်အချိန်တိုကာလအတွင်း ဈေးနှုန်းပြန်လည်ကျဆင်းမည့်အရိပ်အယောင် မရှိသဖြင့် အခြေခံလူတန်းစားများအပါအဝင် ပြည်သူလူထုအများစု ခက်ခဲကြပ်တည်းလျက်ရှိကြောင်း သိရသည်။

အခြေခံစားသောက်ကုန်များဖြစ်သည့် ဆန်၊ ဆီ၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်၊ အာလူး၊ ကြက်ဥစသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်နေသည့်အပြင် ထိုင်းနိုင်ငံက တင်သွင်းသည့် အသင့်စားခေါက်ဆွဲခြောက်များပါ ဈေးနှုန်းနှစ်ဆခန့် မြင့်တက်လာသည်။

“စားသောက်ကုန်တွေကတော့ အကုန်လုံး ဈေးတက်နေတာပဲ။ ရောဂါကြောင့် တစ်ချို့ဈေးတွေလည်း ပိတ်ထားရတယ်။ သွားလာရလည်း ခက်၊ ကုန်ပစ္စည်းမှာဖို့ကလည်း ခက်နေတယ်” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့မှ ကုန်

စုံဆိုင်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

COVID-19 တတိယလှိုင်းကာလအစ ဇွန်၊ ဇူလိုင်လမှစပြီး စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းများ တဖြည်းဖြည်းမြင့်တက်လာပြီး အထူးသဖြင့် မီးဖိုချောင်စားသောက်ကုန်များနှင့် အားဖြည့်စာများ ဈေးနှုန်းပိုမိုမြင့်မားလာသည်။

“ဆန်ကတော့ တစ်အိတ်ကို (၂,၀၀၀) (၃,၀၀၀) လောက် တက်လာတယ်။ ပစ္စည်းကတော့ ရှိတယ်။ ပစ္စည်းသယ်ဖို့ ကုန်ကားငှားရတာပဲ ခက်ခဲနေတယ်။ ထိုင်းကလာတဲ့ပစ္စည်းတွေကတော့ ဈေးတက်သွားတာ မနည်းဘူး” ဟု မော်လမြိုင်မြို့မှ ဆန်ကုန်သည်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အခြေခံစားသောက်ကုန်များအပြင် COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကုသရာတွင် အသုံးပြုသည့် ဆက်စပ်ဆေးဝါးများလည်း ဈေးနှုန်းမြင့်တက်နေပြီး ကုန်ပစ္စည်းပြတ်လပ်နေသည်။

စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာသည့်အပြင် တစ်ဖက်တွင်လည်း အလုပ်အကိုင်ဆုံးရှုံးမှုနှုန်း မြင့်မားလာသဖြင့် အခြေခံလူတန်းစားများ၏ ခက်ခဲကြပ်တည်းမှုမှာ အမြင့်ဆုံးအနေအထားသို့ ရောက်ရှိနေသည်ဟု သိရသည်။

